

www.keski-pohjanmaa.fi

KESKI-POHJANMAAN MAATALOUSSTRATEGIA 2030

16.3.2026

Keski-Pohjanmaa

 Elinvoimakeskus

Keski-Pohjanmaa **MTK**

SISÄLTÖ

1. Keski-Pohjanmaan maatalousstrategian tarkoitus ja tavoite.....	4
1.1. Miksi osastrategia tehdään ja mikä on sen tavoite?	4
1.2. Perustana maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026–2029	4
2. Yhteistyö ja kumppanuudet	5
3. Nykytilanne ja toimintaympäristö	5
4. Missio, visio ja arvot	6
5. Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet.....	6
6. Kehittämisen kohteet ja teemat.....	7
7. Seuranta ja mittarit.....	7
8. YHTEENVETO	8

KESKI-POHJANMAA

tulevaisuuden alkutuotannon tekijä!

1,72Mm³/v

VISIO

Keski-Pohjanmaa on kannattavan ja kestävän alkutuotannon edelläkävijä, joka tunnetaan osaamisesta, yhteistyöstä ja huoltovarmuudesta.

MISSIO

Rakennamme yhdessä vahvaa ja vastuullista alkutuotantoa, joka turvaa elintarvikkeet, energian ja elinvoiman myös tuleville sukupolville.

KANNATTAVA ALKUTUOTANTO

Tuottavuus, osaaminen ja reilu arvoketju tekevät alkutuotannosta elinvoimaista.

VASTUULLISUUDEN & HUOLTOVARMUUDEN MALLIALUE

Kestävä tuotanto, oma energia, hyvinvointi ja varautuminen luovat turvaa ja kilpailuetua.

OSAAMINEN & TKI-YHTEISTYÖ

Keski-Pohjanmaa on ekosysteemi, johon halutaan tulla mukaan tekemään ja oppimaan.

UUSIUTUVA ENERGIA & YMPÄRISTÖ-VIISAUS

Bionergia, hiilineutraali tuotanto ja terve maaperä tukevat kestävä kasvua.

KUMPPANUUS & VERKOSTOT

Koulutus, tutkimus, yritykset, yhdistykset, kunnat ja hallinto kehittävät yhdessä uusia ratkaisuja.

20%

12%

12%

12%

Partnership by the European Union

EVECSA

1. KESKI-POHJANMAAN MAATALOUSSTRATEGIAN TARKOITUS JA TAVOITE

1.1. Miksi osastrategia tehdään ja mikä on sen tavoite?

Keski-Pohjanmaan alkutuotannon osastrategian tarkoituksena on vahvistaa maakunnan asemaa **kannattavan, kestävän ja huoltovarmuutta tukevan ruuantuotannon alueena**. Strategia kokoaa yhteen alkutuotannon keskeiset kehittämissuunnat ja ohjaa alueen toimijoiden yhteistyötä, investointeja ja kehittämissuunnitelmia.

Strategia on laadittu, jotta maakunnan alkutuotannon kehittäminen olisi pitkäjänteistä, yhteiseen näemykseen perustuvaa ja kytkeytyisi maakunnan laajempaan kehittämiseen.

Keski-Pohjanmaan luonnonvara-ala muodostuu useista vahvoista toimialoista:

- maatalous ja ruokatuotanto
- metsätalous ja puuraaka-aineen hyödyntäminen
- turkistalous
- bioenergia ja kiertotalous
- luonnonvara-alan koulutus, tutkimus ja neuvonta

Yhdessä nämä muodostavat maakunnan **luonnonvaraekosysteemin**, jossa yritykset, koulutus, tutkimus ja neuvonta kehittävät uusia ratkaisuja kestävään tuotantoon ja liiketoimintaan.

Strategian tavoitteena on:

- vahvistaa alkutuotannon **kannattavuutta ja kilpailukykyä**
- lisätä **osaamista, innovaatioita ja TKI-yhteistyötä**
- edistää **uusiutuvaan energiaan ja ympäristöviisasta tuotantoa**
- vahvistaa **alueellisia kumppanuuksia ja verkostoja**
- kehittää Keski-Pohjanmaasta **vastuullisen ja huoltovarmun ruuantuotannon mallialue**

Strategiassa kuvataan alkutuotannon kehittämisen keskeiset painopisteet ja toimenpiteet vuoteen 2030 asti. Strategia perustuu tilanteeseen, joka on koottu kevääseen 2026 mennessä.

1.2. Perustana maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026–2029

Alkutuotannon osastrategia tukee Keski-Pohjanmaan maakuntastrategian pitkän aikavälin tavoitteita sekä maakuntaohjelman 2026–2029 kehittämispainotuksia.

Strategia vahvistaa erityisesti maakunnan tavoitteita:

- elinkeinojen kilpailukykyyn parantamisessa
- vihreän siirtymän edistämiseksi
- huoltovarmuuden vahvistamisessa
- osaamisen ja innovaatioiden kehittämisessä

Alkutuotannolla on Keski-Pohjanmaalla merkittävä rooli alueen elinkeinoelämässä, työllisyydessä ja ruokaturvassa, ja strategia toimii maakuntastrategian käytännön toteuttamisen välineenä maatalouden ja luonnonvara-alan näkökulmasta. Maakuntaliiton ohjaava ja tukeva rooli alkutuotannon kehittämisessä koetaan tärkeäksi.

2. YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUDET

Keski-Pohjanmaan alkutuotannon kehittäminen perustuu laajaan verkostomaiseen yhteistyöhön. Keskeisiä toimijoita ovat esimerkiksi:

- maatilat, maatalousyrittäjät ja maaseudunyritykset
- oppilaitokset (esim. KPEDU, Centria)
- tutkimusorganisaatiot (mm. Luke)
- neuvontaorganisaatiot (mm. ProAgria)
- MTK ja muut alan etujärjestöt
- Metsäkeskus ja muut metsäalan toimijat
- PSTK ja muut alan toimijat
- kunnat ja maakunnan kehittämisorganisaatiot (mm. Keski-Pohjanmaan liitto)
- yritykset ja teknologian kehittäjät
- elinvoimakeskus ja muut viranomaiset
- elintarviketeollisuus
- muut alueen luonnonvara-alan organisaatiot

Verkosto toimii yhteistyöalustana alkutuotannon kehittämisessä, hanketoiminnassa ja innovaatioiden käyttöönotossa.

Yhteistyön tavoitteena on:

- vahvistaa tutkimuksen, koulutuksen ja käytännön tuotannon vuorovaikutusta
- nopeuttaa uusien ratkaisujen käyttöönottoa maataloilla
- kehittää alueelle uusia yrityksiä ja liiketoimintaa
- lisätä alueen vetovoimaa alkutuotannon osaamiskeskittymänä.

3. NYKYTILANNE JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Keski-Pohjanmaa on yksi Suomen merkittävistä alkutuotantoalueista. Maakunnassa tuotetaan monipuolisesti maa-taloustuotteita ja erityisesti maidontuotanto on alueelle keskeinen tuotantosuunta.

Alkutuotanto on maakunnassa tärkeä osa elinkeinoelämää ja sillä on merkittävä rooli myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Keskeiset vahvuudet

- vahva ja monipuolinen alkutuotanto
- osaavat viljelijät ja yrittäjät
- puhtaat luonnonvarat ja hyvät tuotanto-olosuhteet
- vahva maatalouden ja elintarvikeketjun osaaminen
- hyvä yhteistyö eri toimijoiden välillä

Keskeiset haasteet

- tilamäärän väheneminen ja viljelijöiden korkea keski-ikä
- maatalojen kannattavuushaasteet
- työvoiman saatavuus
- alhainen jalostusaste
- tutkimus- ja kehittämistoiminnan vähäisyys
- ympäristöpolitiikan ennakkoinnin haasteet

Toimintaympäristön muutostrendit

- ilmastonmuutos ja ympäristövaatimusten kasvu
- maatalouden digitalisaatio ja teknologinen kehitys
- tuotantopanosten hintavaihtelut
- huoltovarmuuden merkityksen kasvu
- CAPn kehitysnäkymät
- vihreän siirtymän investoinnit.

4. MISSIO, VISIO JA ARVOT

Missio

Rakennamme yhdessä vahvaa ja vastuullista luonnonvara-alaa, joka turvaa ruuan, energian, raaka-aineiden ja elinvoiman myös tuleville sukupolville.

Visio

Keski-Pohjanmaa on **kannattavan ja kestävä**n alkutuotannon edelläkävijä, joka tunnetaan osaamisesta, yhteistyöstä, uusiutuvasta energiasta ja vahvasta huoltovarmuudesta.

Arvot

- **Vastuullisuus**
Alkutuotanto perustuu kestävä

luonnonvarojen käyttöön, eläinten hyvinvointiin ja ympäristöviisaaseen sekä kannattavaan tuotantoon.

- **Edelläkävijä**

Maakunta kehittää aktiivisesti uusia ratkaisuja maatalouteen, energiaan ja ruokajärjestelmään.

- **Hyvinvointi**

Alkutuotanto tukee alueen elinvoimaa, yrittäjyyttä ja maaseudun hyvinvointia.

5. STRATEGISET TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Strategian tavoitteet perustuvat alkutuotannon kehittämisen keskeisiin teemoihin.

Kannattava alkutuotanto

Parannetaan maatalojen kannattavuutta ja kilpailukykyä.

Toimenpiteitä:

- edistetään maatalojen, metsätalouden ja turkistalouden investointeja
- tuetaan sukupolvenvaihdoksia ja uusia yrittäjiä
- kehitetään tuotantoteknologiaa ja digitalisaatiota
- vahvistetaan alkutuotannon arvoketjuja ja jalostusastetta
- kehitetään uusia liiketoimintamahdollisuuksia luonnonvara-alalle.

Osaaminen ja TKI-yhteistyö

Vahvistetaan tutkimuksen, koulutuksen ja neuvonnan roolia alkutuotannon kehittämisessä.

Toimenpiteitä:

- kehitetään alueen ruokaketjua
- kehitetään opetus- ja pilotointitiloja tutkimus- ja innovaatioympäristöiksi
- vahvistetaan luonnonvara-alan koulutuspolkuja (ammattillinen koulutus – korkeakoulut – tutkimus)
- lisätään teknologian, digitalisaation ja robotiikan pilotointia maataloilla ja metsätaloudessa
- vahvistetaan neuvonnan roolia tutkimustiedon ja innovaatioiden käytäntöön viemisessä
- lisätään kansallisia ja kansainvälisiä TKI-hankkeita luonnonvara-alalla.

Uusiutuva energia ja ympäristöviisaus

Lisätään maatalouden energiaomavaraisuutta ja kestävä

Toimenpiteitä:

- kehitetään biokaasua ja muita bioenergiaratkaisuja
- vahvistetaan ravinnekiertoa ja sivuvirtojen hyödyntämistä
- edistetään hiiliviljelyä ja maaperän hyvinvointia
- lisätään uusiutuvan energian tuotantoa maataloilla ja maaseudulla
- kehitetään kestävä

metsänhoitoa ja puuraaka-aineen käyttöä.

Kumppanuus ja verkostot

Vahvistetaan yhteistyötä alkutuotannon, tutkimuksen, koulutuksen ja yritysten välillä.

Toimenpiteitä:

- kehitetään maakunnallista luonnonvara-alan yhteistyöverkostoa
- vahvistetaan yritysten, tutkimuksen ja koulutuksen yhteisiä pilotointiympäristöjä
- lisätään luonnonvara-alan yritysten ja maatalojen osallistumista kehittämishankkeisiin
- kehitetään ruokaketjun, metsätalouden ja bioenergiaketjun yhteistyötä

Vastuullisuuden ja huoltovarmuuden mallialue

Vahvistetaan alkutuotannon roolia ruokaturvassa ja huoltovarmuudessa.

Toimenpiteitä:

- kehitetään alueellista ruokaturvaa ja varautumista
- vahvistetaan energia- ja tuotantopanosten omavaraisuutta
- parannetaan alkutuotannon riskienhallintaa
- kehitetään vastuullisen tuotannon seurantaa
- vahvistetaan luonnonvara-alan merkitystä huoltovarmuudessa.

6. KEHITTÄMISEN KOHTEET JA TEEMAT

Strategian keskeiset kehittämisteemat ovat:

- kannattava ja kilpailukykyinen alkutuotanto
- osaamisen ja innovaatioiden vahvistaminen
- uusiutuva energia ja ympäristöviisas tuotanto
- yhteistyön ja verkostojen kehittäminen
- huoltovarmuuden vahvistaminen.

Näihin teemoihin keskitetään maakunnan kehittämistoimet ja hankerahoitus.

7. SEURANTA JA MITTARIT

Strategian toteutumista seurataan sekä laadullisilla että määrällisillä mittareilla.

Strategian vaikuttavuus

Strategian toteutuessa Keski-Pohjanmaa on

- vahva ruuan ja luonnonvarojen tuottaja
- luonnonvara-alan innovaatioiden kehittäjä
- bioenergian ja kiertotalouden edelläkävijä
- huoltovarmuuden kannalta keskeinen maakunta.

Luonnonvara-ala tukee samalla

- maakunnan elinvoimaa
- yritystoimintaa ja työllisyyttä
- kestävästä maaseutua.

Seuranta – keskeiset mittarit

Strategian toteutumista seurataan esimerkiksi seuraavilla mittareilla:

- maatilojen ja luonnonvarayritysten investointien määrä
- luonnonvara-alan opiskelijamäärä
- TKI-hankkeiden määrä
- uusiutuvan energian tuotanto maaseudulla
 - % maataloista, jotka tuottavat itse energiaa
 - tuotantolaitosten määrä
- alkutuotannon tuotannon arvo
 - myyntituottojen osuus tilojen kaikista tuotoista
- luonnonvara- ja elintarvikealan yritysten määrä.

Strategian toteutumista arvioidaan säännöllisesti ja sitä päivitetään tarvittaessa maakunnan kehittämistarpeiden mukaisesti.

8. YHTEENVETO

Keski-Pohjanmaan alkutuotannon osastrategia kokoaa yhteen maakunnan keskeiset kehittämistavoitteet ja vahvistaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

Strategian tavoitteena on varmistaa, että Keski-Pohjanmaa säilyy tulevaisuudessakin

- vahvana ruuantuotannon alueena
- kestävä alkutuotannon kehittäjänä
- Suomen huoltovarmuuden kannalta merkittävänä maakuntana.

ALLEKIRJOITUKSET

Hanna-Mari Laitala
toimialapäällikkö
Kpedu, luonnonvara-ala

Sirkku Wacklin
ryhmäpäällikkö
Pohjanmaan elinvoimakeskus

Ritva-Liisa Nisula
johtaja
ProAgria Keski-Pohjanmaa

Niko Hyppönen
toiminnanjohtaja
MTK Keski-Pohjanmaa

Teppo Rekilä
elinvoimajohtaja
Keski-Pohjanmaan liitto